

Складальне модульне підприємницьке виробництво

Н. Григор'єва, д.т.н., доцент

Луцький національний технічний університет, 43018. Луцьк, Львівська, 75

Abstract. Application of entrepreneurship in a modular assembly technology can significantly increase its efficiency. This includes improved organization of production, reduction of expenditures, better product design, as well as increase in profit, quality and competitiveness of products. Strategy and tactics of productive entrepreneurship is built on the use of the concept of management, activation of creative potential of staff, effective resource and innovation management.

Keywords: modularity, production, structuring, entrepreneurship.

Постановка задачі.

Підприємництво є одною з кращих форм виробничої діяльності, що базується на ефективному виді праці, в яку закладено новаторську ініціативу, нову форму виробництва, спосіб господарської поведінки, самостійність і стратегічне бачення. Успішне проведення підприємництва можливе лише за умови твердого знання його основ, хоча тепер спостерігаються деякі його викривлення, що носять навіть кримінальний характер. До основних перешкод розвитку підприємництва можна віднести недолугі закони, корупцію, свавілля, погане середовище, рекет, клановість, злочинність. Тому проблема застосування підприємництва має велике народногосподарське значення.

Модульне виробництво лежить в основі майбутнього комп'ютерно-інтегрованого виробництва, яке тепер вважається принципово новим напрямком в промисловості, і тому його зростання за рахунок підприємництва має важливе значення.

Огляд літератури.

Модульне виробництво з застосуванням форми підприємництва взагалі не розглядалось, хоча таке поєднання обіцяє значний економічний ефект. По загальному підприємництву відомо досить багато робіт [1, 2], хоча більшість з них має чисто економічний ухил. В основному це загальнопланові роботи, не прив'язані до конкретної тематики, наприклад модульного складального виробництва.

В основу модульного виробництва покладені різні виробничі модулі [3], починаючи від конструкційних, технологічних і закінчуючи організаційними і позавиробничими. В сумі представляють собою значний теоретичний доробок багатьох вчених різних областей знань. Це роботи Агеєва А.І., Базрова Б.М., Кириловича В.А., Волчкевича Л.І., Глушенка Е.В., Вітлінського В.В., Стадника В.В., Макеєва В.Г., Петровича Й.М., Захарчин Г.М. і багатьох інших.

Мета статті.

Метою статті є розкриття застосування механізму підприємництва в автоматизованому модульному виробництві та опису завдань досягнення оптимальних рішень.

Основний матеріал.

Успішне проведення підприємництва в модульному виробництві можливе лише за умови твердого знання його основ, як самого підприємництва, так і модульного виробництва. Знання динамічності процесів, які проходять у виробництві, є необхідною умовою його успішності. Тому підприємництво обов'язково повинно розглядатися як процес, успішність проведення якого залежить не тільки від бажання ним зайнятися, але і проведення аналізу середовища, обґрунтованості вибраного об'єкту підприємництва, наявності необхідної матеріально-технічної бази, кваліфікації управлінського та робітничого персоналу, підтримки діючого законодавства. Для підприємництва основною умовою є самостійність, незалежність суб'єктів господарювання, економічна зацікавленість і відповідальність за прийняття та виконання виробничих рішень. Базовими елементами підприємництва вважається ініціативна творча праця персоналу, приватний та публічний її характер. Підприємництво не виникло на пустому місці, а утворилося на основі артільників і цеховиків, які в СРСР офіційно та підпільно випускали якісну та конкурентну продукцію. Це, до речі, було коліскою сучасних олігархів.

Стратегія виробничого підприємництва полягає в прийнятті обґрунтованих, широких, довготермінових заходів у сфері модульного виробництва, а тактика - в методах, способах, засобах і формах досягнення поставлених короткотермінових цілей, тобто підвищення його ефективності. Структурна схема стратегії та тактики виробничого підприємництва включає наступні етапи: мотивацію модульного складання, підприємницьку ідею, місію, стратегію та тактику підприємництва, реалізацію інновацій виробничого підприємства, результати підприємництва та прийняття підприємницьких рішень в модульному виробництві. При реалізації стратегії виробничого підприємства виникає потреба визначення проблем: організації модульного виробництва, структурних змін, інвестицій та поточних витрат, продукції. Тактика підприємництва визначає перелік дій по збільшенню прибутків на вкладений капітал, що стає можливим лише при оптимальному поєднанні збільшення обсягу продажі та забезпечення якості та конкурентності продукції. Реалізація поставлених цілей проводиться в такій послідовності: маркетинг - вибір виробничого потенціалу - постачання ресурсів - забезпечення запасами - виготовлення продукції - збут продукції та аналіз отриманих результатів. Рішення про підприємницьку діяльність приймається на підставі аналізу економічних результатів діяльності фірми, достатності прибутку або її припинення в разі неліквідності чи збитковості. Стратегія та тактика виробничого підприємства побудована на застосуванні концепцій менеджменту та маркетингу з метою одержання найбільшого прибутку. Відомі три основні типи діяльності,

спрямованої на прибуток: максимізація, одержання задовільного прибутку, мінімаксимізація. Максимізація прибутку забезпечує одержання найбільшого прибутку за рахунок внутрішніх резервів і споживачів. При задовільному прибутку враховується ступінь ризику, а при мінімаксимізації – максимізацію максимуму прибутків при мінімумі витрат. Функціональним середовищем є окреслення функції попиту та пропозицій, технічна підготовка нових виробів, модульне виробництво продукції, постачання ресурсів, облік, фінансова сфера, а маркетингу - юридичні, збутові, планові служби фірми. Стратегія охоплює виробничі ресурси, продукцію, фінанси, інвестиції, інновації, Тактикою вважається реакція на попит ринку, котрий постійно змінюється. До цього відноситься організація руху товарів, реклама, стимулювання продажу, прямі контакти з споживачем, участь в ярмарках, ефективний сервіс, адаптація виробів, процесів і послуг до вимог ринку.

Підприємництво характеризується взаємодією трьох складових: суб'єкта підприємницької діяльності, ринкового середовища, що уособлює споживачів, конкурентів і контрагентів, підприємницької структури, як економічного суб'єкта на ринку. Принципами підприємництва вважаються: вільний вибір діяльності, самостійне її формування, вибір матеріально-технічного забезпечення, постачальників і споживачів продукції, найняття персоналу, комерційний розрахунок і власний ризик, розпорядження прибутками, здійснення зовнішньоекономічної діяльності, використання валютної виручки, тобто широкої свободи діяльності. При цьому необхідно враховувати вплив як прозорого ринкового середовища (економічна та політична ситуація, стан суспільства, чинне законодавство та його виконання, середовища технологічного, соціально-культурного, фізико-географічного, інституціонального), так і тіньового (корупція, рекет, клани, злочинність). Сучасними чинниками впливу на розвиток підприємництва є: глобалізація економіки, інтегральні процеси, інформатизація економіки і суспільства, вартісне мислення, розвиток сфери послуг, ринкове новаторство, тіньовий сектор середовища

Підприємництву приділяється увага не тільки як виробництву на самостійній та незалежній основі, але і його внутрішньому характеру чи інтрапренерству. Це пов'язане з переходом виробничих структур на підприємницьку форму організації виробництва. Виникнення інтрапренерства обумовлене об'єктивними тенденціями соціально-економічного розвитку суспільства, адже воно розвивається, коли в діяльності людини домінують соціальні фактори мотивації і люди прагнуть до самостійності та самовираження. Недооцінка цих прагнень може призвести до зниження інтересу до виконуваної роботи і втрати підприємством найбільш здібних і перспективних працівників у пошуках можливості для самореалізації і творчості. Реалізація таких можливостей на діючих підприємствах дозволяє вирішувати зазначені вище проблеми і забезпечує їх високу конкурентоспроможність.

Під інтрапренерством розуміється розвиток духу підприємництва усередині існуючого підприємства,

яке полягає в створенні відповідних передумов для розвитку новаторських підприємницьких ідей, зв'язаних з виділенням ресурсів (інтракапіталу) для створення підприємницьких ідей та допомогою для практичної їх реалізації. Інтрапренерство можна розглядати як діяльність з виробництва та реалізації виробів або надання послуг на основі інтеграції підприємницьких можливостей людей і підприємства. Складові елементи інтрапренерства представлені на рис. 1.

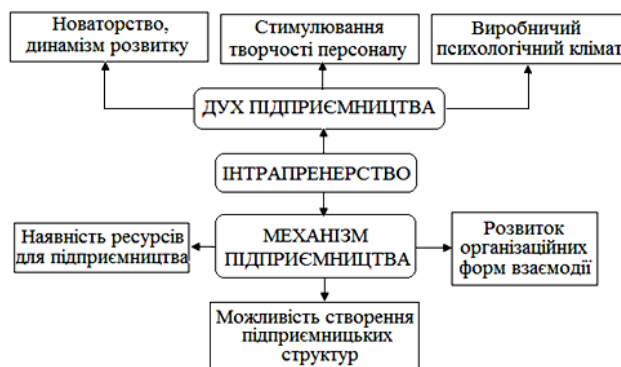

Рис. 1. Складові елементи інтрапренерства

Метою інтрапренерства є підвищення ефективності підприємства за рахунок активізації та використання творчого потенціалу працівників, раціонального використання ресурсів, швидкої реакції на зміни потреб ринку, реалізації інновацій та створення основи для подальшого розвитку виробництва.

Розвиток інтрапренерства забезпечує ефективну діяльність підприємства, сприяє в подоланні економічних труднощів. Тому на підприємстві необхідно створити атмосферу пошуку, заохочення висунутих ідей, пропозицій, нових рішень, тощо. Підприємницька спрямованість пов'язана зі створенням атмосфери пошуку та заохочення нових ідей, перетворення власника ідей на партнера, співвласника.

Проте інтрапренерство поряд з позитивними має і негативні риси. До переваг можна віднести: доступність фінансів, організаційно-технічна допомога, можливості одержання допомоги у форс-мажорних обставинах, використання налагодженої системи товарообігу підприємства, використання досвіду, ділової інтуїції, маркетингу, тощо. До недоліків відносяться: бюрократизація, рутинний характер діяльності, ускладнюючий процес необхідності виникнення підприємницької ідеї, обмеження підприємницької діяльності інтрапренера, встановленими підприємством обмеженням, необхідність першочергового врахування інтересів підприємства, переслідування підприємством короткотермінових цілей.

Можна вважати, що до основ підприємництва відносяться: його обґрунтованість, технологія підприємницького процесу, започаткування підприємницької діяльності, організація підприємства, вибір організаційно-правової форми діяльності, оподаткування діяльності. Технологія підприємництва модульного складання вимагає виконання взаємопов'язаних етапів. Першим етапом є правильна ідея підприємництва, як важливої першочергової умови успішного підприємства. Далі визначаються вид діяльності, організа-

ційно-правової форми, державної реєстрації, способу входження в бізнес, бізнес-плану, організації діяльності, припинення діяльності. Тут слід відмітити значні труднощі та бюрократизацію цього процесу (складності відкриття діяльності, ліцензування, велика чисельність різних довідок, погоджень і плата за все, тощо).

Не дивлячись на суттєві переваги підприємництва, започаткування підприємницької справи в нас досить складне з-за бюрократизму, створення корупційних ситуацій, вимагання відкатів, хабарів, тощо. Що за кордоном робиться за дні, а навіть години, в нас вимагає місяців або тижнів. До започаткування підприємництва відноситься формування статутного капіталу, набуття прав суб'єкта, державна реєстрація юридичної чи фізичної особи, які хочуть стати підприємцем. В цьому напрямку цікавий досвід Грузії: побудований в Тбілісі сучасний Дім юстиції, в якому можна одержати багато різних послуг, в тому числі зареєструвати підприємницьку діяльність за лічені години, також швидко на протязі години отримати вітчизняний чи зарубіжний паспорт і т.п. [4] в Україні також нікого не зацікавило, оскільки шкодить корупційним схемам, хабарам, тощо.

До способів організації відноситься створення власного підприємства як входження в бізнес, придбання існуючого бізнесу та система франчайзингу. При виборі таких способів враховується можливість реалізації свого власного капіталу, фінансові можливості, швидкість входження в бізнес, наявність підприємницької ідеї, вид бізнесу та стратегічні перспективи, інші чинники.

Наступним етапом є планування підприємницької діяльності, куди входять зміст і функції діяльності, стадії складання плану, його розробка. Функціями плану вважаються залучення грошових засобів, партнерів, опрацювання механізму самоорганізації, планування, формування стратегії діяльності, перевірка підприємницької ідеї на виконувальність. Цілями плану вважаються обґрунтування ступеня реальності, доцільності організації, започаткування, визначення основних напрямів діяльності, оцінка витрат і фінансових результатів, мотиваційного механізму досягнення мети, аналіз ризику та прогноз можливих труднощів. При складанні плану особлива увага звертається на його структуру.

Наступним є оподаткування підприємницької діяльності, куди входять загальні засади податкової системи, яка є поганою у порівнянні з зарубіжними, види загальних податків і їх характеристика, види місцевих податків і зборів, спрощена система оподаткування малого бізнесу. Податки збільшують загальні витрати на виготовлення продукції, гальмують розвиток економіки, сприяють криміногенній ситуації, «виростили» великий бюрократичний апарат. Склад податкової системи *України* обумовлений законом про систему оподаткування та податковим кодексом 2015 року. Податкова система складається з загальнодержавних і місцевих податків, а також різноманітних зборів.

На жаль і надалі провадиться імітація покращення податкової системи. З 2016 року 4 ключеві податки ЄСВ, ПДФО, ПДФ, ПнП мають бути встановлені на рівні 20%, що приведе до збільшення податків,

хоча відомо, що податки треба кардинально знижувати. Від цього тільки виграло б складальне модульне підприємницьке виробництво. Адже за даними Міністерства економіки деякі галузі економіки на 60-70% перебувають у тіні. В середньому по країні цей показник - 40-50% [5].

Видами відповідальності у сфері підприємництва є цивільно-правова (штраф, пеня, неустойка), адміністративно-правова (попередження, штраф, конфіскація майна, виправні роботи, адміністративний арешт), дисциплінарна (догана, звільнення), кримінальна (штраф, виправні роботи, позбавлення волі, позбавлення права зайняття певною діяльністю), податкова (фінансові санкції, кримінальне покарання). Особливо погано організований податковий контроль у системі юридичної відповідальності – перевірки документальні, виїзні, планові, позапланові, комплексні, зустрічні, оперативні. Є ще соціально-етична відповідальність у сфері підприємництва, яка практично не застосовується. Це показує, що існуюче законодавство на підприємництво у виробництві не працює.

Висновки.

В склад модульної системи входять в різних поєднаннях технологічне обладнання, оснащення, гнучкі складальні модулі, транспортне обладнання та системи забезпечення їх автоматичного функціонування. Гнучка модульна система автоматично переналагоджується при складанні виробів довільної номенклатури. Підставою частиною гнучкої системи є гнучкий складальний модуль, як автономна одиниця складального обладнання з можливістю вбудування в будь-яку складальну систему. Але таке застосування вимагає значних капіталовкладень, високої надійності роботи складального обладнання та оснащення.

Складальне модульне виробництво значно інтенсифікується та збільшує свою ефективність за рахунок застосування підприємництва, тобто кращої організації виробництва, збільшення зацікавленості персоналу в прибутках, підвищеної робочої віддачі персоналу, виходу виробництва з тіні, кращої стратегії та тактики. Модульна організація полягає в застосуванні тріади комплексних типових модулів: структури модулів організації, розташування складальних засобів, забезпечення їх функціонування.

[1]. Захарчин Г. М. Основи підприємництва [Текст]: навч. посіб. / Галина Мирославна Захарчин. – К.: Знання, 2008. – 437 с. – (Серія «Вища освіта XXI століття»). – Бібліогр.: с. 433-437. – ISBN 978-966-346-357-5.

[2]. Коваль З. О. Підприємництво і менеджмент [Текст]: навч. посіб. для студ. нееконом. спец. / Зоряна Остапівна Коваль, Олена Іванівна Тивончук; Нац. ун-т «Львівська політехніка». – Л.: Вид-во Нац. ун-ту «Львів. політехніка», 2009. – 170 с. – Бібл.: с. 167-170 (9, 45 назв) та наприкінці тем. – ISBN 978-966-553-754-0.

[3]. Григор'єва Н.С. Науково-технологічні основи гнучкого модульного автоматичного складання виробів: [монографія] / Наталія Сергіївна Григор'єва. – Луцьк: Надстир'я, - 2008. – 520 с.: іл.

[4]. Григор'єва Н.С. Малозатратное изготовление конкурентной продукции. [монографія] / Н.С. Григор'єва, В.А. Шабайкович: Из-во: *Palmarium academic publishing*, - 2015, 440 с. ISBN 978-3-659-60112-5.

[5]. Газета «Експрес». №72 (8318) 24.09 – 1.10.2015